

॥ वाली-सुग्रीव-कथा ॥

श्री-राम उवाच

वालिसुग्रीवयोर्जन्म श्रोतुमिच्छामि तत्त्वतः।
रवीन्द्रौ वानराकारौ जज्ञाताविति नः श्रुतम् ॥ १ ॥

अगस्त्य उवाच

मेरोः स्वर्णमयस्याद्रेर्मध्यश्चङ्गे मणिप्रभे।
तस्मिन् सभाऽऽस्ते विस्तीर्णा ब्रह्मणः शतयोजना ॥ २ ॥

तस्यां चतुर्मुखः साक्षात्कदाचिद्योगमास्थितः।
नेत्राभ्यां पतितं दिव्यमानन्दसलिलं बहु ॥ ३ ॥

तद्रूढीत्वा करे ब्रह्मा ध्यात्वा किञ्चित्तदत्यजत्।
भूमौ पतितमात्रेण तस्माज्जातो महाकपिः ॥ ४ ॥

तमाह द्रुहिणो वत्स किञ्चित्कालं वसात्र मे।
समीपे सर्वशोभाढ्ये ततः श्रेयो भविष्यति ॥ ५ ॥

इत्युक्तो न्यवसत्तत्र ब्रह्मणा वानरोत्तमः।
एवं बहुतिथे काले गते ऋक्षाधिपः सुधीः ॥ ६ ॥

कदाचित्पर्यटन्नद्रौ फलमूलार्थमुद्यतः।
अपश्यद्विव्यसलिलां वापीं मणिशिलान्विताम् ॥ ७ ॥

पानीयं पातुमागच्छत्तत्र छायामयं कपिम्।
दृष्ट्वा प्रतिकपिं मत्वा निपपात जलान्तरे ॥ ८ ॥

तत्रादृष्ट्वा हरि शीघ्रं पुनरुत्स्रुत्य वानरः।
अपश्यत्सुन्दरीं रामामात्मानं विस्मयं गतः ॥ ९ ॥

ततः सुरेशो देवेशं पूजयित्वा चतुर्मुखम्।
गच्छन् मध्याह्नसमये दृष्ट्वा नारीं मनोरमाम् ॥ १० ॥

कन्दर्पशरविद्धाङ्गस्त्यक्तवान् वीर्यमुत्तमम्।
तामप्राप्यैव तद्वीजं वालदेशेऽपतद्भुवि ॥ ११ ॥

वाली समभवत्तत्र शक्रतुल्यपराक्रमः।
तस्य दत्त्वा सुरेशानः स्वर्णमालां दिवं गतः ॥ १२ ॥

भानुरप्यागतस्तत्र तदानीमेव भामिनीम्।
 दृष्ट्वा कामवशो भूत्वा ग्रीवादेशेऽसृजन्महत् ॥ १३ ॥
 बीजं तस्यास्ततः सद्यो महाकायोऽभवद्धरिः।
 तस्य दत्त्वा हनूमन्तं सहायार्थं गतो रविः ॥ १४ ॥
 पुत्रद्वयं समादाय गत्वा सा निद्रिता क्वचित्।
 प्रभातेऽपश्यदात्मानं पूर्ववद्वानराकृतिम् ॥ १५ ॥
 फलमूलादिभिः सार्धं पुत्राभ्यां सहितः कपिः।
 नत्वा चतुर्मुखस्याग्रे ऋक्षराजः स्थितः सुधीः ॥ १६ ॥
 ततोऽब्रवीत्समाश्वास्य बहुशः कपिकुञ्जरम्।
 तत्रैकं देवतादूतमाहूयामरसन्निभम् ॥ १७ ॥
 गच्छ दूत मयाऽऽदिष्टो गृहीत्वा वानरोत्तमम्।
 किष्किन्धां दिव्यनगरीं निर्मितां विश्वकर्मणा ॥ १८ ॥
 सर्वसौभाग्यवलितां देवैरपि दुरासदाम्।
 तस्यां सिंहासने वीरं राजानमभिषेचय ॥ १९ ॥
 सप्तद्वीपगता ये ये वानराः सन्ति दुर्जयाः।
 सर्वे ते ऋक्षराजस्य भविष्यन्ति वशेऽनुगाः ॥ २० ॥
 यदा नारायणः साक्षाद्रामो भूत्वा सनातनः।
 भूभारासुरनाशाय सम्भविष्यति भूतले ॥ २१ ॥
 तदा सर्वे सहायार्थे तस्य गच्छन्तु वानराः।
 इत्युक्तो ब्रह्मणा दूतो देवानां स महामतिः ॥ २२ ॥
 यथाऽऽज्ञप्तस्तथा चक्रे ब्रह्मणा तं हरीश्वरम्।
 देवदूतस्ततो गत्वा ब्रह्मणे तन्न्यवेदयत् ॥ २३ ॥
 तदादि वानराणां सा किष्किन्धाऽभून्नृपाश्रयः ॥ २४ ॥
 सर्वेश्वरस्त्वमेवासीरिदानीं ब्रह्मणार्थितः।
 भूमेर्भारो हतः कृत्स्नस्त्वया लीलानृदेहिना।
 सर्वभूतान्तरस्थस्य नित्यमुक्तचिदात्मनः ॥ २५ ॥
 अखण्डानन्तरूपस्य कियानेष पराक्रमः।
 तथाऽपि वर्ण्यते सद्भिर्लीलामानुषरूपिणः ॥ २६ ॥

यशस्ते सर्वलोकानां पापहत्यै सुखाय च।
य इदं कीर्तयेन्मर्त्यो वालिसुग्रीवयोर्महत् ॥ २७ ॥
जन्म त्वदाश्रयत्वात्स मुच्यते सर्वपातकैः ॥ २८ ॥

॥ इति श्रीमदध्यात्मरामायणे उमामहेश्वरसंवादे उत्तरकाण्डे तृतीये सर्गे वाली-सुग्रीव-कथा सम्पूर्णा ॥

This stotra can be accessed in multiple scripts at:
http://stotrasamhita.net/wiki/Vali_Sugriva_Katha.

 generated on **November 15, 2025**

Downloaded from <http://stotrasamhita.github.io> | StotraSamhita | [Credits](#)